

Mundart von Strelitz und der Umgegend.

(In Bezug auf die Aussprache ist zu bemerken, daß ä der dumpfe zwischen a und o liegende Laut ist. Der Umlaut dieses ä ist durch öä bezeichnet. r in den Endungen wird nur sehr wenig gehört.)

'n Märchen von 'n Stiegliz.

'I gibt völ Bägél un dāmant¹ of recht hübsche bunten, dāwerst dā is doch nich en, de so völ Farb'n hett as de Stiegliz: denn dat gibt ken enzigk Faarm, de den fālen der.² Dā is rod un gāl³ un blaug un wigelett un schwart un witt, fort⁴ alle Farb'n. Dat kummt dāwerst dāher. Als de lew Gott all de Lir un Bägél schaffen har, dā farwt⁵ he's of an, den Fōß rod, den Schimmel witt, de Hunn'n⁶ brun un witt un schwart, dat Schāp witt un so fuurt: dāwerst as he ganz farig⁷ wir un seg⁸ sich allens an, wat he määkt har, dā kem noch 'n lütten⁹ Vāgel, den har he vergāten antofarben, wil de nich to'r rechten Tid kāmen wir. Dā sār¹⁰ de lew Gott: wārūm kummst du so lāt?¹¹ nu mōßtū all ān¹² Faarm bliben: ick hemw ken mir.¹³ Dāwerst de lütt Vāgel jammert so, dat he alleen ken Faarm hebbn sūll, un sār: dā is doch noch von jere¹⁴ Faarm 'n lütt Bāten¹⁵ in de Bōtt.¹⁶ Schmār mi von jere Faarm of man¹⁷ 'n lütt Klecksken an. Dat der¹⁸ denn de lew Gott un so hett de Vāgel von alle Farb'n wat frāgen.¹⁹ De Vāgel dāwerst dat is de Stiegliz.

Von de Dūwelskedd in Wāsenbarch.²⁰

Dat is nu all²¹ lang dāwer hunnert Jār her, dā wūrr²² in Wāsenbarch de Kirch buugt²³ un as se fix un farig wir²⁴ bet up de Kedd an de Dōr un de Dūwel har um-

1 darunter. 2 thäte. 3 gelb. 4 kurz. 5 farbte. 6 Hund. 7 fertig. 8 sah. 9 kleiner. 10 sagte. 11 spät. 12 ohne. 13 mehr. 14 jeder. 15 Blösch. 16 Löpfen. 17 nur. 18 that. 19 bekommen. 20 Wäsenberg. 21 schon. 22 wurde. 23 gebaut. 24 fertig war.

sūß luert, wur he de Bulūd²⁵ anfāmen sūll, dā bestelkten de Rāadsherren ne dūchtig Kedd bi den Schmidt, de sūll vōr²⁶ an de Dōr. Dā freugt sich de Dūwel un dacht, vilicht kunn he nu noch an de Kirch en bāten en Undeel frigen, dat he nich up ewig verdammt sinn sūll. Also as de Schmidt ene recht dūchtige Kedd määkt har, de sūll, meent he, bet²⁷ up Kinn un Kinnstinner nich intwīgān, dā terbrōt's emm glik in de iirst Nacht de Dūwel. Als se dat den annern Morren²⁸ segen, dā versūirt sich²⁹ de Schmidt, dat de Kedd all intwei was, dāwerst he ging bi un määkt ne nige,³⁰ de was noch völ staarker as de iirst. Man³¹ wat hūlp't? den annern Morren har's de Dūwel doch terbrāken. Dā määkt he noch māl en, de was dremāl so dick as min Arm un en recht Meisterstück von ne Kedd. Als he de anmākt, dā bedacht he sich nich recht un sār in sin Urger dārdāwer, dat de Kedd all twemāl terbrāken wir: wenn's nu nich hōlt, denn mach de Dūwel en māken. Wirer³² wull de Dūwel nick. Den annern Morren, as de Lūd nā de Kirch gingen, dā leg de dicke Kedd terbrāken³³ an de Zirb, dāwerst ne nige Kedd was an de Dōr anmākt. Dā kunn ken³⁴ nich Unfang orr³⁵ End an finden bet up dissen jīgigen Dach. De Schmidt dāwer leg dod in sin Berr.³⁶ Disse Geschichte hett mi unō Deenst māken, de ut Wāsenbarch wir, oft vertellt, as ick noch lütt wir, un denn sār's ūmmer dābi: Sūst du? den Dūwel mōt en³⁷ nick updrāgen un wenn en³⁸ of noch so aarg un falsch³⁹ is.

Von den Lāatroēr Sāakt.⁴⁰

Ik wet nich, ob dat so is, dāwerst dat het⁴¹ doch so, dat de Lir⁴² in Lāatro so sinn

25 wo er ten Bauleuten. 26 vor. 27 bis. 28 Morgen. 29 erschraf. 30 neue. 31 aber. 32 weiter. 33 zerbrochen. 34 konnte Reiner. 35 ober. 36 Bett. 37 muß man. 38 man, eigentl. einer. 39 v. b. ärgerlich und böse. 40 Letzterer Sacht. 41 heißt. 42 Leute.

fallen, as in Schildborg, un't wart mennig Täätroosch Stückchen vertelt. Affünnerlich is då eent von den Täätroer Hääkt, dat schääksch nog⁴³ to hüren is. Då süll nämlich de Herzoch mål nå Täätro kämen un de Lür wullen em giirn god upnåmen. Se trekten⁴⁴ also ut nå'n See un fischten un då fungen's 'n Hääkt, de mücht woll an twintich⁴⁵ Bund schwår sinn. Dat was nu recht schön un se trekten glif werrer⁴⁶ mitten Hääkt nå d' Stadt un drünken up de Arbeit un freugten sich, dåwerst då sel enen to läst in, dat de Herzoch iirst in twe Månat kämen würr un wat⁴⁷ de Hääkt of woll sich so lang hollen⁴⁸ würr. Als he dat secht⁴⁹ harr, då würren's all mit eens still un wüsten nich, wat's seggen süllen, bet dat endlich en upstünn⁵⁰ un sår: „Wi möten den Hääkt werrer in'n See låten, bet dat de Herzoch kümmt.“ Då freugten's sich dåwer den flogen Måd un drünken wirer,⁵¹ bet dat werrer en upstünn un sår: „Jo, dat is recht god, dåwerst wo⁵² fallen w' den Hääkt werrer frigen, wenn de Herzoch nu kümmt?“ — Då wur't werrer still un då was Holland iirst recht in Mod. Dåwerst då geit doch nich dåwer de Klofheit, en was då, de wüßt Måd, de sår, se süllen den Hääkt, ir's⁵³ em werrer in't Wåter schmeten, ne Glock ümmen Hals binnen, denn können's em doch ümmer unnen in't Wåter klingeln hüren un em werrer ruptrecken.⁵⁴ Dat gefeel de Täätroer alltohoy⁵⁵ un as se nog drunken haren, bünden's den Hääkt de Glock um un schmeten em so in't Wåter. Wårüm's den Hääkt nu nich fungen håbben, as de Herzoch wirklich kem, dat wet ich nich. Klingeln deit 't an den See noch ümmer, dåwerst ich wet nich, is dat von den Hääkt sin Glock orrer ob de Täätroer ene Glock an de Måg drågen.

Von de Bullenwisch.

Då is ne Stadt in Måkelnborch, de het⁵⁶ freilich Frååbland; dåwerst då is doch towilen of Unfråden in. So kemen eens de Bõrger

då tohoy un leten åren Arger ut. „Denn,“ såren's, „de Bõrgermeister“ (de dåwerst nu all lang dod is; denn de Geschicht is nu all lang Jåren her) „de Bõrgermeister hett de Bullenwisch nu all an twintich Jår in Pacht hadd un hett då nich mir⁵⁷ as fif⁵⁸ Dåler dat Jår för gåben un en Brorer⁵⁹ künn doch den annern giirn dõrtich⁶⁰ Dåler dåför gåben. Wenn nu sin Pachtid um is un de Wisch⁶¹ kümmt werrer⁶² up't Gebott, so willen w's emm nich låten un willen emm dåwerbeden.“⁶³ So såren⁶⁴ de Bõrger un as nu de Tid ran kem, dat de Bullenwisch werrer von nigen⁶⁵ süll verpacht warren, då kemen benå⁶⁶ all de Bõrgers rup nå't Måthus un haren't sich fest fõdrnåmen, ditmål süll de Bõrgermeister de Wisch nich werrer hebben. He dåwerst sång an: „Kinnings,⁶⁷ de Bullenwisch fall von Stadts någen verpacht warren; ich herw's nu all de lang Mei von Jåren hadd un ich bün an de oll Wisch so wõnt, süß⁶⁸ is fet nich wiirt, dåwerst tum Besten von de Stadt will ich doch fif Dåler för gåben. Tum iirsten, tum annern un“ — „Sõß⁶⁹ Dåler,“ rep då en von de Bõrger, de de meiste Kuråsch in'n Lif har, drückd sich dåwerst doch fir so unner de annern, dat en⁷⁰ nich recht weten künn, wecker⁷¹ dat båden har. Då würr de Bõrgermeister radrich⁷² un sår: „Still då! wat's dat för 'n Laarm? ich segg, de Bullenwisch fall verpacht warren, is oll suer Forer,⁷³ frett nich Ro⁷⁴ orrer Kalw; dåwerst wil ich's doch nu all so lang hadd herw, will ich fif Dåler för gåben, nå wie för. Also fif Dåler tum iirsten, tum annern un“ — „Teigen,⁷⁵ rep då werrer en, duukt sich dåwerst snell; denn Furcht haren's doch all for den Bõrgermeister. „Na, wat's dat?“ — rep de dåup⁷⁶ — „wat's dat för 'n unanstendich Gebott? Wecker is dat då, de då sonn Laarm mååft?“ un dåbi hel⁷⁷ he de Hand so dåwer de Ogen un fet⁷⁸ sich nå alle Siden um, dåwerst då mellt sich ken. Nu sång he werrer an: „De Bullenwisch fall verpacht warren, oll suer Forer, frett nich Ro orrer Kalw, Bir'⁷⁹ fråten't of nich, dåwerst för dat Beste von de Stadt mdt

57 mehr. 58 fünf. 59 Bruder. 60 kreisig. 61 Biese. 62 wieder. 63 überbieten. 64 sagten. 65 von neuem. 66 beinahe. 67 Kinderchen. 68 sonst. 69 jech. 70 man. 71 wer. 72 zornig. 73 ärgerlich. 74 altes saures Futter. 74 Kuh. 75 zehn. 76 darauf. 77 hielt. 78 schaute. 79 Pierre.

43 schnurrig genug. 44 zogen. 45 zwanzig. 46 weiter. 47 ob. 48 halten. 49 gesagt. 50 aufstand. 51 weiter. 52 wie. 53 ebe sie. 54 heraufziehen. 55 allzusammen. 56 heißt.

de Börgermeister wat Däwrichs don; sif Däler will ick dāsör gäben.“ — „Hösteigen.“⁸⁰ — „Still dā!“ segg ick. „Sif Däler will ick dāsör gäben, sif Däler tum iirsten, tum annern.“ — „Dörich.“⁸¹ — „Still dā! verfluchtet Paack! hellt Maul!“⁸² sif Däler tum iirsten, tum annern un tum drüdden“ — un dāmit klopt he ur urren Tisch — „de Bullenwisch is min.“ Un se was sin un blew sin noch mennich Jar bet an sinen Leb.

De lustige Enirer.⁸³

In de Franzosentid har mennich en⁸⁴ in Ritelnsborch Inkwartirung; dā wiren wenich Jar, de sick dāmit freugten, dāwerst en Enirer in Görtensbarch freugt sick unbendich dāmit. He sprüng ümmer in de Hög un rep so lud as he man kunn: „Wat freug⁸⁵ ick mi! wat freug ick mi!“ — „Na, wat freugst du di denn!“ sār sin Nāber, de dat mit anhüürt har. „Wi hebben Inkwartirung,“ was sin Antwuurt. „De heww ick of,“ sār de Nāber, — „dāwerst dā freug ick mi nich mit.“ — „Wārüm nich?“ — sār de Enirer — „nu kist⁸⁶ min Fru god Aten⁸⁷ un denn at ick mit.“ Dā kunn 'n⁸⁸ recht bi seen, wie wār dat oll⁸⁹ Wuurt is: Enirer sūnt Hungerlider.

Na, ick möt 't doch woll wēten.⁹⁰

En armen blödsinnigen Kiirl müßt all Dag von Hus bi Hus gān, um sick sin bāten Aen tohop to snurren.⁹¹ Mennich en gew emm wat, mennich en of nich; dā har de aarm Elom⁹² dat giren bekwemer hatt un ging dārum to den Narmensdörsteher un bed emm, se sullen emm doch of in't Narmenhus upnāmen. As emm nu de Narmensdörsteher sār, dat ging nich, frög de Blödsinnich: „Wārüm is denn de un de upnāmen worren?“ — „Jā,“ antwuurt de Dörsteher, — „dat was noodwendich; denn de was so verrückt, dat et gefāhrlich wir, emm rümgān to lāten.“

— „De un verrückt?!“ — rep dā ganz aargerlich un' Blödsinnich — „na, ick möt 't doch woll wēten, ick bin teigenmāl⁹³ verrückt as de.“

Dat bedrāgne Dörp.

Dat was en Lopen un Rennen in Lütten-Kwasso⁹⁴ nā de lezt Schön in't Dörp, denn so wat wir sif Minschengedenken in Kwasso nich passürt; 't wiren Kunmedjanten ankāmen un de wullen dā en ganz ni⁹⁵ Stück upführen: „Dat bedrāgne Dörp“. Dā blew nich Kind nich Kugel to Hus un 't müßt doch jerer Grote enen Groschen un jeret Kind enen Schilling betālen. För an de Dör stunn en von de Bujagen mit ne bunt Jack un förrert⁹⁶ dat Geld in. As nu dat ganz Dörp tohop wir, — blos de lām Jochen säält noch, de kunn nich so rasch henhumpeln orrer wat he süß för en Grund har — dā sār de, de an de Dör stān⁹⁷ har, he wull nu hinner den Förhang gān un sick to dat Stück antrecken;⁹⁸ inne gode Wirtelstunn'n würr't anfengen; wārend de Lid sullen's töben⁹⁹ un snacken¹⁰⁰ so wāl as's wullen, dāwer wenn uptreckt würr, denn sullen's still sinn un Acht gāben up dat nige Stück, dāwer dat se sick sif verwunnern würren. Un dāmit ging he af; de Buren dāwer snacken allerhand von dit un dat, wārüm de lām Jochen noch ümmer nich kem, un as he enlich kem un iirst sin Fru uutschullen¹⁰¹ har, dat se in de grote Hast de Dör tosteckt har, so dat he gār nich har kāmen künnt, wenn he nich tolegt noch dörcht' Finster stāgen wir, dā vertellten emm de andern, wat de Bujag seggt har. Dā schüddelt de lām Jochen den Kopp un sār: „Is de Wirtelstunn'n noch nich förbi?“ — „Jā,“ repen de Buren, „dat is's god; dāwerst 't is noch nich uptreckt.“ — „Mi dücht“ — sār Jochen dāup — „t is all lang uptreckt,¹⁰² nich de Förhang, sünnern dat ganz Dörp, un ji¹⁰³ hebben all mitspāält in dat ni Stück, wo ji jug¹⁰⁴ sif dāwer verwunnern warren.“¹⁰⁵ — „Wo¹⁰⁶ meenst du dat?“ repen

⁸⁰ fünfzehn. ⁸¹ dreißig. ⁸² Maul. ⁸³ Schneider. ⁸⁴ einer. ⁸⁵ freue. ⁸⁶ tocht. ⁸⁷ Essen. ⁸⁸ konnte man. ⁸⁹ alte. ⁹⁰ wissen. ⁹¹ betteln. ⁹² Schelm.

⁹³ zehnmal. ⁹⁴ Klein-Quaffow. ⁹⁵ neues. ⁹⁶ forderte. ⁹⁷ geitanden. ⁹⁸ anziehen. ⁹⁹ warten. ¹⁰⁰ plaudern. ¹⁰¹ ausgescholten. ¹⁰² aufgejogen. ¹⁰³ ihr. ¹⁰⁴ euch. ¹⁰⁵ werdet. ¹⁰⁶ wie.

de Buren. „Ja men, de Kiirl wart lang
uutkragt sinn,“ sár Jochen, un as he sár, so
wir't of; denn as de Buren achter¹⁰⁷ den
Fórhang kelen,¹⁰⁸ fuurt was de Pusag;
däwerst de Luf¹⁰⁹ stünn noch äpen,¹¹⁰ modbröch
de Schelm mit dat Geld uutbrumt wir.

Rinnerleber un wat so in de Märt fleit.¹

Wenn de Rinner Schneden finnen, denn
nåmen's in de Hand un singen, bet dat de
Schned ut dat Gehüs ruufkümmt:

Schned, Schned, Schnüer,
Wis mi din Gehüer!²
Wenn du 't mi nich wisen wist,³
Schmit ic di in'n Gråben,
Fråten di all de Nåben.

Wenn sic de Rinner Weidenpipen måen,
denn kloppen se iirst dat Weidenholt up't
Kne un singen dåto:

Jåbiån Sebastiån,
Låt mi de beste Pip⁴ afgån!

Wenn de Rinner en Årebårer⁵ flegen seen,
denn ropen's em to:

Årebårer, rorer!⁶
Bring mi 'n lütten Brorer!⁷
Årebårer to Nester!
Bring mi ne lütte Schwester!

Wenn't Lid is, dat de Rinner to Berr⁸ gån,
so singen's:

De Rø,⁹ de fåmen,
De Rinner to Berr,
De Rød¹⁰ för'n Mårs
Un so to Berr.

Wenn de Rinner bi't Ballspålen seen willn,
weder¹⁰ anfengen fall, denn schmiten's ert
Stoek in de Höögd,¹¹ den mdt een fenger
un denn fåten de annern summer en mit de
Hand dåwer den annern sin un weder sin
Hand¹² ganz båben¹³ an'n Stoek is, de fengt
an. Dårbi singen's:

Winkepanke,
In weder Hante?¹⁴

Drr'r¹⁵ of:

Winkepank, de Schmidt is krank,
Wånt¹⁶ he båd'n orr unnenk

Wenn de Rinner en Rupensçhiter¹⁷ seen,
denn's girn fengen willn, denn singen's:

Rupensçhiter, sett di,
Blått di!¹⁸
Ja will di Rås un Brod gån,
Ja will di noch wat to gån.
Åmmer firer!¹⁹
Åmmer firer!

Wenn't rågent, singen de Rinner:

Herrjemine, wo²⁰ rågent dat!
Mutting,²¹ giww de Råken wat!

Guse, lewe Guse,
Wat raffelt in't Stro?
Dat sünt de lewen Gøðskæn,²²
De hebben ken Scho.
De Schooster hett Lerrer,²³
Ken Leisten dåto,
So kann he de Gøðskæn
Nu måen ken Scho.

Jochen, pochen, låt mi låben,
't will dt'n båsten Wågel gåben.
Wågel fall mi Stro gåben,
Stro will't de Rø gåben,
Rø fall mi Melf gåben,
Melf will't 'n Becker gåben,
Becker fall mi Stuten²⁴ gåben,

107 binter. 108 gudten. 109 Lufe. 110 offen.
1 schlågt. 2 Gehörn. 3 willk. 4 Pfeife. 5 Storch. 6 flegt
man nåmlich den Storch flegen (rudern), so bringt er
einen Bruder, steht er dagegen auf dem Neste, so bringt er
eine Schwester. 7 kleinen Bruder. 8 Bett. 9 Råbe.

10 wer. 11 Höhe. 12 d. i. weffen Hand. 13 oben. 14 in
welcher Hand. „Hante“ statt „Hand“ des Reimes halber.
15 ober. 16 woohnt. 17 d. i. Schmetterling. 18 d. b. mache
dich platt. 19 niedriger. 20 wie. 21 Mütterchen. 22 Gån-
chen. 23 Leder. 24 Weißbrod.

Stuten will'k de Brud gäben,
 Brud fall mi Bräden gäben,
 Bräden will'k de Katt gäben,
 Katt fall mi Müs fengen,
 Müs will'k in Rok²⁵ hengen,
 Bit de Stäken²⁶ brecht,
 Denn liggen's all in Dreck.

Wegenled.

Echläp, min sötet²⁷ Hödnken!
 Echläp, min Zuckerbödnken!
 Fuurt will'k di drägen,
 Innen gollnen Wägen,
 Up de schöne Wisch,²⁸
 Dä steit 't Gras so frisch,
 Bleugen²⁹ rore Blödings³⁰
 Un de grönnen Bödings,³¹
 Un de Bödgel singen,
 Un de Häfen springen.
 Will'n uns enen gripen,
 Stäken 'n in de Ripen,³²
 Un 't Fleesch än³³ de Knäken
 Will'n w' to Hus uns fäken.³⁴
 Kinning³⁵ wart de Finger leden.
 Ach, wo schön wart emm dat schmecken!
 Häfenbräden
 Schön geräden!
 Echläp, min Hödnken!
 Echläp, min Krödnken!
 Lüttet Schöp!
 Echläp, schläp, schläp!

Leb tum Aftellen.³⁶

En, mene, mine, Mäken,
 Kom en Mäken, woull mi stäken
 Up de Lerrer,³⁷ up de Rin,³⁸
 Dat was Wutschenelle sin.

Iwe Kinner gäben sich de Hän'n dāwer
 dwaß³⁹ un singen, wob'i's up un dāl⁴⁰ gān:

Mi, ra, rusch, Katusch,
 Wi willen beid' nu wannern gān,

2 Rauch. 26 Stange. 27 süßes. 28 Wiese. 29 blühen.
 30 rote Blümchen. 31 Blümchen. 32 Rober, Tragkorb.
 33 ohne. 34 fochen. 35 Rindchen. 36 Abzählen. 37 Lelter.
 38 keine. 39 über Kreuz, überzwerch. 40 nieder.

Von en Stadt nā de anner gān,
 Hand in Hand
 Dbrāht ganze Land,
 Ener mitten annern
 Will'n wi beide wannern.

Baack, baack Koken!⁴¹
 De Becker de hett ropen.
 Becker⁴² dā will Koken mäken,
 De möt hebben sööben Säken:
 Ei'r un Schmolt,
 Vott'r un Solt,⁴³
 Jud'r un Mäl,
 Safran määkt den Koken gäl.

Wenn det Äbens de Trummel gett, singen
 de Bören⁴⁴ dāto:

Wat is de Du'r mit de Votter so dü'r?
 Dat määkt, de Schelm de hett fen mir.⁴⁵

Karlin, Karlān
 Hett Hochtid dān,⁴⁶
 Hett mi nich häden,
 Hett di nich häden,
 Is 'n Schāt an gelāgen.

As schwere Säken, recht schnell to seggen,
 gāben sich de Kinner disse Sāg up:

Ich stāk min Kopp in'n kuppern Vott,⁴⁷ in'n
 kuppern Vott stāk ich min Kopp. —
 Schmidr's Schir⁴⁸ schnitt scharp, scharp schnitt
 Schmidr's Schir. —
 Wigelett⁴⁹ lett⁵⁰ recht nett, recht nett lett
 wigelett.

Spinnled.

As ich eenst 'n Huuswirt wir, — sößt ich mi
 'n Hän.
 Kugeldān — het min Hän — Liribirin —
 fett bett⁵¹ in!

41 Kuchen. 42 wer. 43 Salz. 44 Kinder. 45 mehr.
 46 gethan, gehalten. 47 Topf. 48 Scheere. 49 violett.
 50 läßt, steht. 51 besser, weiter.

As ick eenst 'n Huuswirt wir, — köst ick mi
'n Gant.⁵²

Träderand — het min Gant — Kugelbän
— het min Hân — Tiridirin — sett
bett in! u. f. w. u. f. w.

(Der Schluß lautet:)

As ick eenst 'n Huuswirt wir, — köst ick mi
'n Gdr.⁵³

Schit för de Ddr — het min Gdr,
Lusefung — het min Jung,
Dickliw — het min Wiv,
Spinn nich giirn — het min Diirn,⁵⁴
Do nich recht — het min Knecht,
Wittstiirt⁵⁵ — het min Piird,
Roodbofs⁵⁶ — het min Dß,
Sett bit to⁵⁷ — het min Ko,
Trippelein — het min Schwin,
Trippelein — het min Schâp,
Träderand — het min Gant,
Kugelbän — het min Hân,
Tiridirin — sett bett in!

Volkslieder.⁵⁸

As ick in dat Hus rin kem.

As ick in dat Hus rin kem,
Zuchhe, ne, Herrje!
Dâ seg⁵⁹ ick vâle Piir'⁶⁰ dâ stân,
Gent, twe, dre.

„D segg mi doch, min leewste Fru!“ —
Min Mann, wat wist⁶¹ denn du? —
„Segg mi, wat fall'n de Piir' hir all?
Segg mi, wat all dat fall!“ —

So segg mi doch, wo sünt hir Piir'?
Segg, bist du reig'n⁶² verrückt?
Melkfd sünt et jâ,
De mi de Morer⁶³ schickt.

„Melkfd mit Sâddel?
O Wind, o Wind, o Wind,
Bedrâgen sünt wi Mannslûr',⁶⁴
Wo sonne Frugens⁶⁵ sind.“

⁵² Gänserich. ⁵³ Kind, Tochter. ⁵⁴ d. i. Magd. ⁵⁵ Weis-
kerz. ⁵⁶ Rothbrust. ⁵⁷ siehe weiter zu, schrette vorwärts.
⁵⁸ Volkslieder. ⁵⁹ sah. ⁶⁰ Pferde. ⁶¹ wußt. ⁶² rein.
⁶³ Mutter. ⁶⁴ Mannsleute. ⁶⁵ solche Frauen.

Un as ick in den Stall rin kem,
Zuchhe, ne, Herrje!
Dâ seg ick vâle Sâbel dâ,
Gent, twe, dre.

„D segg mi doch, min leewste Fru!“ —
Min Mann, wat wist denn du? —
„Segg mi, wat fall'n de Sâbel all?
Segg mi, wat all dat fall?“ —

So segg mi doch, wo Sâbel sind.
Mann, bist du reig'n verrückt?
Brâtspieß sünt et jâ,
De mi de Morer schickt.

„Brâtspieß mit Troddeln an?
O Wind, o Wind, o Wind,
Bedrâgen sünt wi Mannslûr',
Wo sonne Frugens sind.“

Un as ick up dat Schapp⁶⁶ rup seg,
Zuchhe, ne, Herrje!
Dâ seg ick vâle Schackos dâ,
Gent, twe, dre.

„D segg mi doch, min leewste Fru!“ —
Min Mann, wat wist denn du? —
„Segg mi, wat fall'n de Schackos all?
Segg mi, wat all dat fall!“ —

So segg mi doch, wo Schackos sind.
Mann, bist du reig'n verrückt?
Melkfatten⁶⁷ sünt et jâ,
De mi de Morer schickt.

„Melkfatten mit Kusy an?
O Wind, o Wind, o Wind,
Bedrâgen sünt wi Mannslûr',
Wo sonne Frugens sind.“

Un as ick in dat Bettken seg,
Zuchhe, ne, Herrje!
Dâ seg ick vâle Mannslûr' dâ,
Gent, twe, dre.

„D segg mi doch, min leewste Fru!“ —
Min Mann, wat wist denn du? —
„Segg mi, wat fall'n de Mannslûr' all?
Segg mi, wat all dat fall!“ —

⁶⁶ Schrank. ⁶⁷ Gefäße, um Milch darin aufzubewahren.

So segg mi doch, wo Mannslû'r sind.
Mann, bist du reig'n verrückt?
Quersäck sünt dat ja,
De mi de Morer schickt.

„Quersäck mit Schnurrbart?
O Wind, o Wind, o Wind,
Bedrâgen sünt wi Mannslû'r,
Wo sonne Frugens sind.“

Dâ hâält id denn min Stödschen⁶⁸ rut,
Juchhe, ne, Herrje!
In garwt⁶⁹ de Fru den Buckel ut,
Cent, twe, dre.

So segg mi doch, wat wißt denn du?
Wat givt, min leevste Fru?
So segg, wat fall'n de Brügel all?
Segg mi, wat all dat fall!

So segg mi doch, wo Brügel sind.
Fru, bist du reig'n verrückt?
Leewosungen sünt dat ja,
De di de Morer schickt.*)

*) Vergl. mit diesem Liede ein schottisches Lied, das so beginnt:

Our goodman came hame at e'en,
An' hame came he,
And then he saw a saddle horse,
Where nae horse should be.

O how came this horse here?
How can this be?
How came this horse here?
Without the leave of me?

A horse! quo' she,
Ay, a horse! quo' he.
Ye auld blind dotard carl,
Blind mat ye be,
It's naething but a bonny milk cow,
My minnie sent to me.

A bonny milk cow! quo' he,
Ay, a milk cow, quo' she.
Far hae I ridden

And muckle hae I seen,
But a saddle on a cow's back
Saw I never nane.

Un as id achttig'n Jâr oll wir.

Un as id achttig'n⁷⁰ Jâr oll wir,⁷¹
Dâ nem id mi ne Fru,
Dâ har id denn bi Dach ken Raft
Un of de Nacht ken Ru.

Dâ ging id in de Kirch hen
Un hâd'te dâ tum Dob,
He mücht mit' Wir afnâmen
Un ennen⁷² mine Rod.

Un as id werrer⁷³ nâ Hus hen kem,
Dâ was de Ollē krank.
Dâ nâm't mi wat to âten.
Ach, Dob, id segg di Dank.

Un as nu midden in d' Nacht kem,
Dâ kloppt it an de Dör.
Dâ kem de Dob to gân an
Un hâält de Ollē fôr.

Un as de Ollē storben wir,
Dâ leggten's se up't Siro.
Id müßt en bitschen weenen,
Von Herzen wir id fro.

Id füll mit hen to Grâbe gân,
Terrâten⁷⁴ wir'n mi Schô,
Dâ schmâart id mi de Lâcher
Mit Râs un Botter to.

It Lû'r,⁷⁵ o drâagt doch saching,⁷⁶
Pâm't se nich upwâakt!
Wo⁷⁷ oft hett se mi Marger
Bi Dach un Nacht doch mâakt!

De nu folgenden Leder sünt ken
Volkslexer, dâwer in de Mârt, as
dat Volk to singen plâgt.

Wenn allent Wâter, dat sid sinnt
Up Jirden, wire lurer⁷⁸ Dint',

⁷⁰ achtzehn. ⁷¹ alt war. ⁷² enden. ⁷³ wieder. ⁷⁴ zerissen. ⁷⁵ ihr Reute. ⁷⁶ sachte. ⁷⁷ wie. ⁷⁸ lauter.

⁶⁸ Stödschen. ⁶⁹ gerbe.

Un wenn de ganze Häwen⁷⁹ wir
 En eenzig grotet Blatt Papis,
 Un wenn denn altohop de Stiren⁸⁰
 De allerflinksten Schriwer wirren
 Un schreben ümmer Dach un Nacht
 Un schreben fuurt ut aller Nacht:
 Uutschriben können se doch ni,
 Wo ick di lew, min söt Mari!

Dat Mäken är Musterung.⁸¹

Kooymann,
 Du loy man,⁸²
 Un holl⁸³ di jo nich up!
 Du steift bi Trän un Sirup,
 Hüßst di bi Dreck un Schmir up.
 Du steift mi gâr nich an,
 Du bist för mi ken Mann,
 Kooymann,
 Du loy man,
 Un holl di jo nich up!

Schnirer,⁸⁴
 Man wirer,⁸⁵
 Un holl di jo nich up!
 De Wind ward di um weigen,⁸⁶
 Gâ du man fuurt to neigen!⁸⁷
 Du steift mi gâr nich an,
 Du bist för mi ken Mann,
 Schnirer,
 Man wirer,
 Un holl di jo nich up!

Jäger,
 Du Jäger,
 Holl di man jo nich up!
 Du bist im grünen Walde,
 O kumm torück⁸⁸ doch balde!
 Du steift mi recht woll an,
 Du bist för mi de Mann,
 Jäger,
 Du Jäger,
 Holl di to lang nich up!

Jäger,
 Du Jäger,
 Holl di to lang nich up!

⁷⁹ Himmel. ⁸⁰ allzusammen die Sterne. ⁸¹ d. i. des Mäkens Musterung. ⁸² laufe nur. ⁸³ halte. ⁸⁴ Schuetter. ⁸⁵ weiter. ⁸⁶ wehen. ⁸⁷ nähern. ⁸⁸ zurück.

Du heft din Wild all fungen,⁸⁹
 Heft mi arm Mäken twungen,
 Dat ick än⁹⁰ di nich kann
 Mir⁹¹ läben, söter Mann,
 Jäger,
 Du Jäger,
 Holl di to lang nich up!

Jäger,
 Du Jäger,
 Holl di to lang nich up!
 Dâ hür 'k sin Gunn'n all⁹² beßen,
 He ward sich glif instellen,
 Dâ kümmt, dâ kümmt he an,
 De lewe, söte Mann,
 Jäger,
 Du Jäger,
 Holl di recht lang nu up!

Ich ging mäl innen Busch,
 Dâ raschelt dat, husch, husch!
 It wirren rore Föß,⁹³
 Ich tellt dâ ärer söß.⁹⁴
 Dâ nem ick mine Flint
 Un schet gräd un los, knall,
 Wo wäl kem'n dâ to Fall?
 It wirren rore Föß
 Dâ iirst nich mir as söß,
 It lepen⁹⁵ up min Wuurd
 Dâ of nich mirer fuurt,
 En, twe, dre rore Föß
 Un fir un fir⁹⁶ un söß.
 Dat Scheten dat is gâr ken Kunst,
 Ich treff man noch nich recht upstund.⁹⁷

Allerhand Hoerglöben bi't Volk.

1. Wenn de Buer den Kuckuck ropen hürt,
 seggt he:
 Kuckuck von Häb'n,¹
 Wo lang warr ick läb'n?
2. Steit an't Licht en Deef — frigt en²
 bald en Bref.

⁸⁹ gefangen. ⁹⁰ ohne. ⁹¹ mehr. ⁹² Hunde schon. ⁹³ waren tothe Füchse. ⁹⁴ sechs. ⁹⁵ Ufen. ⁹⁶ fünf. ⁹⁷ zur Stunde, jetzt.
 1 Himmel. 2 man, eigentl. einer.

3. Wenn de Katt sich pugt orr en Weg³ dåålsölt,⁴ so dat it mit de Spiz in de Iird wiß⁵ sitt, denn frigt en Besöf.⁶
4. Wenn en sich von enen Fier⁷ gäben lett, fall en nich seggen: „ick dank“, an⁸ dato to setten: „nich för't Für, sünnern för 'n goden Will'n.“
5. Wenn en en Ärebärer⁹ tum iersten Mål in't Jår sût un he flügt, denn is en¹⁰ dat ganz Jår dāwer flitig;¹¹ wenn he dāwerst steit, is en dat Jår dāwer ful, un wenn he klappert, terbrāakt¹² en dat Jår vāl.
6. Wur¹³ en Ärebärer uppen Hus sin Nest buugt,¹⁴ då kümmt ken Für ut un bedüd dat dāwerhaupt Glück un Sägen.
7. Wenn enen en Hās dāwer'n Wech¹⁵ löpt, denn hett en Unglück, åbenso wenn enen ne oll Fru begegnet, dāwerst Espinnen un Schlangen de bringen Glück.
8. Wenn en en Hofisen¹⁶ finnt, de hett Glück.
9. Wenn di dat recht Ur¹⁷ klingt, denn rāden's enerwarts¹⁸ wat Good's von di; klingt di dāwerst dat linke, denn seggen's wat Bö's von di.
10. Wenn d' en Schluckup¹⁹ heft, denn denken's wo an di.
11. Wenn en wo hen kümmt, mdt en sich wenigstens en Ogenblick dåålfetten,²⁰ süß²¹ nimmt en de Lue de Ru mit.
12. Mit Solt²² mdt en nich to rief²³ ümgån; soväl Rūurn²⁴ as en fuurtfchmitt, soväl Jår mdt en för en Himmel stån, ir en²⁵ rin kümmt.
13. Wenn de Rööfch²⁶ dat Äten to soltig fāakt,²⁷ denn is's verlewnt.
14. En Spārei²⁸ bringt Unglück in't Hus, dat mödßt du dāwer't Dach schmiten.
15. En Knuust²⁹ Brod mödßt nich fuurtgāb'n, då geit de Nārung mit fuurt ut't Hus.
16. Wenn en Stāvel uppen Disch steit, dat givt Zank un Riv;³⁰ un of wenn dat Brod uppen Rūggen liggt orr of wenn en 't Soltfatt ümstött.
17. Wenn en en Bagel hett gripen wult un hett en nich frāgen,³¹ denn brād³² en emm un seggt: du haarf³³ emm Solt uppen Schwanz streugen müßt.
18. Wenn Rinner in't Für spālen, denn seggt en: spāl in't Für — piß in de Bür.³⁴
19. Wenn en 'n funden Hofisen för³⁵ up de Dör annāgelt, dāwerst so, dat de beiden Ennen nāt Hus to kiirt³⁶ sin, denn kann de Düwel nich dāwer den Süll³⁷ kāmen.
20. Wenn en en nigeborn Kind alleen in de Stuw lett, denn kāmen de Unnerird'schen un tuuschen dat Kind gegen 'n Wesselbalg üm.
21. Wecker 't Åbens³⁸ sin Nachtgebār³⁹ nich orrentlich seggt, to den kümmt dāwer Nacht de Mār⁴⁰ un ritt up emm.
22. Wenn en weten will, wat enen dat Jår dāwer passirt, mdt en in de lezt Nacht von't oll Jår, in de Silwesternacht, Blei schmölten⁴¹ un in't Wāter geten.⁴² Wat dat Stück Blei denn för ne Gestalt hett, dat düd⁴³ då up hen. Is dat tum Beispill ne Weg,⁴⁴ denn frigt en 'n Kind,

3 Messer. 4 niederfällt. 5 d. i. fest. 6 man Besuch. 7 Feuer. 8 ohne. 9 Storch. 10 man. 11 fleißig. 12 zerbricht. 13 wo. 14 baut. 15 Weg. 16 Hufeisen. 17 Ohr. 18 irgendwo. 19 Schluckauf, d. i. Aufstoßen. 20 niedersehen. 21 sonst. 22 Salz. 23 muß man nicht zu verschwenderisch. 24 Körner. 25 ehe man.

26 Köchin. 27 kocht. 28 Sparei, ein kleines, von einem Ruchlein zuerst gelegtes Ei. 29 Kruste. 30 Streit. 31 bekommen. 32 neckt. 33 hätteft. 34 Unterbett. 35 vorn. 36 gefehrt. 37 Schwelle. 38 vor des Abends. 39 Nachtgebēt. 40 der Alp. 41 schmelzen. 42 gießen. 43 deutet. 44 Biege.

un is't en Sarg, so starvt en un so fuurt. Will dāwerst 'n Māten⁴⁵ seen, wat se fōr'n Mann frigt, orr 'n Mann, wat he fōr ne Fru, so mōt de Person in de Silvesternacht sich twischen elb'n⁴⁶ un twōlb'n en witt Rāfen ūmm'n Kopp nāmen un't Licht in de en Hand nāmen un rügglingš un stilschwigenš bet fōr'n Spegel gān. Dreigt⁴⁷ en sich denn ūm, wenn de Kloč twōlb'n schleit, denn sūt en de Person, de enen bestimmt is, inn'n Spegel nāben sich. Will 'n⁴⁸ seen, wat⁴⁹ man en bestimmt Person frigt orr nich, denn sett en twe Waldātšchālen,⁵⁰ mit Waspflicht⁵¹ in, up't Wāter. Rāmen's tohop,⁵² denn frigen sich de beid, süš nich. Wenn en in diš Nacht 'n Scho rügglingš dāwer'n Kopp schmitt un de Spiz wiift in dat Hus, denn bliwt en dat Jār in dat Hus; wiift he dāwerst nā de Ddr to, denn künmt en fuurt, un so wālerlei.

23. Wenn en dat Feuer hett, denn kann he't sich so fuurtbringen: He geit bet Mōrens frū fōr Sūnnenufgang nūchtern un stilschwigenš nā enen Weidenbom un denn seggt he:

Good'n Mōrr'n, Du!⁵³

Ich schenk di min Hiž un min Koll,⁵⁴
Min Hiž un min Koll dat schenk ich di!
Feuer, gā du fuurt von mi!

Sprichwörter.

1. Kort un dic — is Burenschid,¹
Schmāl un lant — is stolten Gant,
Mūdenmant² is besten Gant.
2. Lūbsch³ Recht — būbsch Recht,
Lūbsch Geld — būbsch Geld.
3. Weder⁴ schrivt, de bliwt.

4. Du kannst woll lāsen — wat du bist
wāsen,⁵
Dāwerst nich schriben — wat du warst⁶
bliben.
5. Bi't Brugen⁷ — un Bāden — hebb'n de
Fruken — den Dūwel in'n Nacken.
6. Muren — hebb'n Uren.⁸
7. Hett de Bracher⁹ wat, — hett he doch
ken Fatt.¹⁰
8. Runn'n Hōlter¹¹ un viereckig Knāken¹²
Hebben mennich en sin Geld terbrāken.¹³
9. Frūndlich Wār¹⁴ — sinnt frūndlich Stār.¹⁵
10. Ne frūndlich Wār: „Mōrer,¹⁶ leent mi
juuch¹⁷ Dochter up ne Nach!"
11. Wāš¹⁸ Hur, wāš Dev:¹⁹
Hāst Geld, bist lev.
12. Wāter 'n grāben Knūst²⁰ — as ne
lerrich²¹ Fuust.
13. Allens mit Māten, seggt de Bur un
lett sich den Brannwin mātweis²² in-
schenken.
14. Wat Farrer,²³ wat Frūnd?
Weder't²⁴ meist givt, de hett 't.
15. Dā geit he hen un singt nich māl.
16. F—r—t—
Fleuten ging he.
17. Umgekiert wart²⁵ en Scho ut.
18. Karmhus — Kaarmhus.

45 Mädchen. 46 elf. 47 dreht. 48 will man. 49 ob.
50 Wallnuschalen. 51 Waspflicht. 52 zusammen. 53 Alte.
54 Kälte, Frost.

1 Bauernschid, Bauernweise. 2 mittenzwischen. 3 Lū-
bedliches. 4 wer.

5 gewesen. 6 wirft. 7 Brauen. 8 Ohren. 9 Bettler.
10 Gefäß, Geschirr. 11 runde Hölzer, d. h. Kegellage.
12 viereckige Knochen, d. h. Würfel. 13 zerbrochen. 14 Bitte.
15 Stätte. 16 Mutter. 17 eure. 18 sei. 19 Dieb. 20 Kruste.
21 ledige, leere. 22 maßweise. 23 Gevatter. 24 wer das.
25 wird.

19. Man sūt mi woll lank en Arm,²⁶
Däwerst nich lank en Daarm.²⁷
20. Jirst kām id, seggt de Pujas.
21. Bit dat geschūt,²⁸ kann noch väl Wäter
den Barg dāäl²⁹ lopen.
22. Wäter 'n Fliden as 'n Loch.
23. 'N Fliden is ken Schann'n, däwerst en
Loch.
24. Äp,³⁰ wat häst du wacker Rinner.
25. Bin id dāför — möt id of dādör.³¹
26. Geww 't „ä“ seggt, möt 't of „b“ seggen.
27. Donn'n Disch up de Bifsch.³²
28. Wenn nu Buf³³ Schön³⁴ wir un Af-
sūt³⁵ dāndben!
29. Wäter, de Buf pläht, as dat wat däwer-
blivt.
30. Min Sdän,³⁶ wenn du 'n Hdägen³⁷
lank geist, ätt lankfām, du lödwst³⁸ nich,
wat du denn rin schlägen kannst.
31. För wat hüürt wat.
32. Weder nich kümmt to rechter Tid, den
geit de Määltid kroid.
33. Härt lett nich von Härt.
34. Wäter bewäärt as besläägt.
35. Rod Gär — ken god Gär.
36. Een Drupp³⁹ — helpt 'n annern up,
fär⁴⁰ de Mügg un pist in't Meer.
37. De Dgen sänt gröter as de Buf.⁴¹
38. En rugen⁴² Fridach — ne glabde Woch,
En gladden Määndach — ne ruge Woch.
39. Det Äbens warren⁴³ de Fülen flittig.
40. Wo⁴⁴ de en uutsūt, so het⁴⁵ de anner.
(d. h. Beide sind Schelme.)
41. Gibt Gott Rinner — gibt he of Rinner.
42. Ordnung regiert de Welt un de Knüp-
pel den Hund.
43. Wenn de Narren to Markt gån, freugt
sich de Krämer.
44. Au Däg is ken Jäärmart.
45. Kām 't däwer'n Hund, kām 't of däwer'n
Schwanz.
46. He sitt up't Püird un sacht 't.
47. Wat wet de Duer von Gurkenhalät, he
frett en mit de Meßfork.⁴⁶
48. Den sin Brod id schling, — den sin
Led id sing.
49. Dā wart of mit Wäter käft.⁴⁷ (d. h.
Es ist draußen auch nicht anders und
besser als zu Hause.)
50. Dā hölt de Däler of acht un vüirtig
Schilling.
51. De Gds⁴⁸ gån allertwägen baarf.⁴⁹
52. Morren is of noch en Dach.
53. He is ut Määmrow.⁵⁰ (Wieb von
Solchen gesagt, die lieber nehmen als
geben.)
54. Weder Glüd hebben fall, den kalvt
en Dß.

²⁶ man sieht mir wohl den Arm entlang, d. h. wie ich
geschickt bin. ²⁷ aber nicht den Darm entlang, d. h. was
mir Essen ich darin habe. ²⁸ geschlecht. ²⁹ hinunter. ³⁰ Äpfel.
³¹ durch. ³² Biese. ³³ Bauch. ³⁴ Scheune. ³⁵ Arbeit,
d. i. Abtritt. ³⁶ Sohn. ³⁷ Hochzeit. ³⁸ glaubst. ³⁹ Tropfen.
⁴⁰ sagt. ⁴¹ Bauch.

⁴² rauher. ⁴³ werden. ⁴⁴ wie. ⁴⁵ heißt. ⁴⁶ Messgabel.
⁴⁷ gekocht. ⁴⁸ Gänse. ⁴⁹ barfuß. ⁵⁰ eigentl. Neu-Mitrow,
ein Dorf.

55. Weder Unglück hebben sall, de terbrückt
sich den Dumen in't Nâ .. loch.
56. Ik will hog rup, sâr den Buren sin
Sdân, un kem ann'n Galgen.
57. He hett of eens 'n Pâr Narmen 'n
Drier⁵¹ gâben wullt.
58. He hett of eens 'n Pâr Blinnen 'n
Drier gâben un se söken 'n hût noch.
59. Een Hemd upp'n Lun⁵² — un eent up
de Kalbun.⁵³
60. Een Hemd upp'n Stâken⁵⁴ — un eent
up de Knâfen.
61. Se lâben von de Hand inn'n Mund.
62. Wenn't in Mat recht râgent — wart
Jâr woll gefâgent.
63. Mairâgen up de Sâten — denn râgent
dat Dufâten.
64. Goden Wech in de Krûmm — is nichs ûm.
65. 'N bâten sêhev — is lifer⁵⁵ lev.
66. Wat de Düütsch nich all fôr't Geld
mâakt, sâr ne Fru, as se to lirst en
Ûpen seg.
67. Dâ stân de Dffen ann'n Barg un kônen
nich wirer.⁵⁶
68. Schâp, kennst din egen Lamm nich?
69. Dat is as 't is, sâr Scheibel, dâ lââvt
he dâwerst noch.
70. Brooft Mâältib, sâr de Jung, dâ wir⁵⁷
dâ nichs mitr.
71. Ach wo schön wir de Wirtsfru, sâr de
Knecht; ach wo häßlich is de Mââfnung,
sâr de Herr.
72. Wat 'n Hâfen warren sall, bddgt sich
bi Liden, sâr den Spigboben sin Jung,
dâ stôl he sin Dlen⁵⁸ de Bücks⁵⁹
von'n Lif.
73. Râm 'f hût nich, so kâm 'f morren, sâr
de Schneel, dâ fret's de Nâw.
74. 'N klof Hon⁶⁰ leggt of mâl in Nettel.
75. Dat friirt Jeden, dâna he Klerer⁶¹ hett,
sâr de Pracher,⁶² dâ har he in Winter
'n terrâten⁶³ Rock an.
76. 'E Kind is dob, Farrerschaft⁶⁴ is ut.
77. Fuurt is he; fleut emm nâ!
78. Umsûß is de Dod un de of nich,
Preefter un Kôfter will'n of er Del.⁶⁵
79. Wat de Buer nich kennt, dat frâtt he
nich.
80. Immer nâ grâd⁶⁶ giwt de Buer sin
Ddchter ut.
81. Weder sich nich satt ätt, liidt sich of
nich satt.
82. Wat en nich in Kopp hett, môt en in
de Fôd⁶⁷ hebben.
83. Ungünnt Brod — schmeckt of god.
84. Sût doch de Katt den Keiser an un
seggt nich: „Gnâd'ger Herr!“
85. Inbillung is arger as de Pestilenz.
86. Wenn't Hdd⁶⁸ râgent, mi fel⁶⁹ ken
uppen Kopp.
87. He schwemmt as ne bleiern Ent.
88. Iirst ne Farr⁷⁰ un denn ne Kwarr.⁷¹

51 Dreier, kleine Münze. 52 Jaun. 53 d. i. Leib. 54 Stange.
55 dennoch, gleichwohl. 56 weiter. 57 war.

58 d. i. Water. 59 Hofe. 60 Kluge's Suhn. 61 Kleiber.
62 Bettler. 63 zerrissenen. 64 Gewattertschaft. 65 Theil.
66 nach einander. 67 Hüsen. 68 Güte. 69 fiels. 70 Wfarre.
71 Rindergeschrei.

89. Väter schlicht führt⁷² as god gån.
90. Den kann 'n of mitten Farerunser dörch de Backen bläsen.
91. He is blind as 'n Hon, 'n blinnen Heß.
92. Lütt⁷³ Kinner träden in de Scho, groten Kinner in't Herz.
93. Dat sünt Gåben — de kåmen von båben.⁷⁴
94. He is frank as 'n Hon — mach åten un nids don.
95. Ungeschickt lett⁷⁵ grüußen. (So sagt man zu einem Ungeschickten.)
96. Wenn id dat noch eens see, kann id't of.
97. Ni kem id recht, bet up en eenzich Mål, Då schmeten's mi de Treppen dål.⁷⁶
98. Schiten kann he min Farer wat, dāwerft betålen mdt he doch.
99. Dat Kåfen will woll floger wåsen⁷⁷ as 't Hon.
100. Weder to leßt lacht, de of to best lacht.
101. De tirst Gewinner — de leßt Berispåler.
102. Glik un glik hūirt tohop,⁷⁸ sår de Dūwel, dā har he 'n Affåten, 'n Schnirer,⁷⁹ 'n Wåwer un 'n Måller låden.
103. Wenn du 'n Schnirer, 'n Wåwer un 'n Måller inn'n Saß deist un barg-dål⁸⁰ trudest, wester kummt unnen to liggen? — ūmmer 'n Spißbob.
104. Kopparbeit strengt an, sår de Dß, dā tred⁸¹ he tum tirsten Mål inn'n Blog.
105. Lett⁸² Schåp frått de Wulf of.
106. Ncht un viirtig Schilling sūnt of 'n Dåler.
107. Spår, wenn d' kannst; denn hæft 't, wenn du't bruufft.
108. De Lütt'n Spißboben hengen's un de grot'n låten's lopen.
109. In een Ur⁸³ geit 't rin un ut'n annern werrer⁸⁴ rut.
110. Schoðhimmelsaderlotdunnerwårer un ten Enn, Jung, du fast jå nich flåken. Hol mi de Dūwel, Fatter, id will't ni werrer don.
111. Nu will'n w' mål seen, wo de Råm danzen kann, sår de Blinn.
112. Altovål Jir⁸⁵ is ne halv Schann.
113. Wohen will ji?⁸⁶ — To de Hochtid. — Woher kām'n ji? — Von de Hochtid. (Die erste Antwort wird im jauchzenden, die zweite im weinerlichen Ton gesprochen.)
114. Mårt lett nich von Mårt: de Katt lett dat Mufen nich, de Schnirer lett dat Stålent nich un 't blivt all'ns as 't is.
115. Jirst kām id, un denn kām 't noch eens un denn kām 't tum drūddenmål.
116. Wat to leßt kummt, is Warm.⁸⁷
117. Krabb⁸⁸ im Nacken kummt nå.
118. De in de en Hand fleut un in de anner wūnscht, hett in beid lif vål.
119. April — det,⁸⁹ wat he will.
120. Februåri — Scheper, wår bi!⁹⁰
121. De Leng hett de Raß.

⁷² gefahren. ⁷³ kleine. ⁷⁴ oben. ⁷⁵ läßt. ⁷⁶ hinab. ⁷⁷ sein. ⁷⁸ zusammen. ⁷⁹ Schneider. ⁸⁰ bergab. ⁸¹ zog. ⁸² gezähle.

⁸³ Uhr. ⁸⁴ wieder. ⁸⁵ Ehre. ⁸⁶ wollt ihr. ⁸⁷ Hefe. ⁸⁸ fraue, kraue. ⁸⁹ thut. ⁹⁰ wahre dich, schüze dich.

122. Hans Nag⁹¹ ut Dräsen⁹² — kann schri-
ben un nich läsen.
123. De god schmirrt — de god führt.⁹³
124. It wart so het⁹⁴ nich gäten as 't
käakt⁹⁵ is.
125. Dat 's as bi'n Becker de Semmel.
(d. h. fester Preis.)
126. En Kop⁹⁶ is en Kop.
127. Nå 'n Dang' kümmt de Wiglin.
128. Wäl Laarm un wenig dahinner.
129. 'I sünt nich all Geliirten, de in de
Böker lifen.⁹⁷
130. Wat inn'n god Fatt is, suert nich.
131. Becker Botter uppen Kopp hett, möt
nich in de Sünn gån.
132. Becker? Peter Lecker!
133. Dat geit nich, as rinschäben⁹⁸ — un
werrer rut ut'n Äben.⁹⁹
134. Du meenst of, dat kann 'n¹⁰⁰ so ut'n
Arm schüddeln.
135. Ich mügt of lachen, wenn de Narr nich
min wir, für den Jung sin Morer,¹⁰¹
då dangt he up de Lin.
136. Schnd bi de Näs¹⁰² af un schänd bi
't Gesicht!
137. Dat was för dissen.
Drr: Nu schriben wi nå dissen.
138. Becker't Fäer hebb'n will, möt of den
Kof¹⁰³ liben.
139. Wenn't Herz man¹⁰⁴ schwart is, für de

Köcker, då hat he ten schwarzen Lit-
rod an.

140. Legen¹⁰⁵ hebben forte Ben.
141. 'I is schlim Rålen, wo de Herr sülvst
'n Epigbov is.
142. Dat måt 'n Kol of nich fett.
143. Woto holl 't mi 'n Hund, wenn id
sülvst bellen fall?
144. Endlich duurt nich ewig.
145. Kopp koll¹⁰⁶ un Föte waarm!
Füll nich to fir den Daarm!
Holl't Achterpürkten¹⁰⁷ åpen!¹⁰⁸
Denn hett de Dokter nich to håpen.
146. Achter 'n¹⁰⁹ Lun wånen of noch Lür.¹¹⁰
147. Den is de Käkelrem¹¹¹ woll schån den.

Nädsel.

1. Ginner'n Äben¹¹² rån twe Ståken,¹¹³
Up de Ståken steit ne Lunn,¹¹⁴
Up de Lunn då steit ne Boosel,¹¹⁵
Up de Boosel is en Wald,
Dårin krüppt¹¹⁶ so jung as old.
Wat is dat? — De Minsch.
2. Jirst insågen,¹¹⁷ denn uutschåten,
Wart 't von alle Lür girn gåten.¹¹⁸
Wat is dat? — Sonnich.
3. Witt¹¹⁹ schmit id't up't Dach un gål¹²⁰
kümmt dål. Wat is dat? — 'R Ei.
4. För as ne Gåbel, unnen as en Disch,
hinnen as en Bessen. Wat is dat? —
Ne Ko.¹²¹
5. 'I wiist Jeden 'n anner Geslcht un hett
doch går len. Wat is dat? En Spegel.

91 b. i. Narr. 92 Dresden. 93 fährt. 94 heiß. 95 gefocht.
96 Kauf. 97 gucken. 98 hineingeschoben. 99 Ofen. 100 kann
man. 101 Mutter. 102 Nase. 103 Rauch. 104 nur.

105 Lügen. 106 kalt. 107 Hinteryförtchen. 108 offen.
109 hinter dem. 110 Leute. 111 b. i. Jungenband. 112 Ofen.
113 Stangen. 114 Lonne. 115 Kugel. 116 kriecht. 117 ein-
gefogen. 118 gegeben. 119 weiß. 120 gelb. 121 Kuh.

6. Ik kann doch höher springen als de Kirchturm. Wo so? Nu, de Kirchturm kann gar nich springen.

7. Ik hett de Dgen up un schlöpt,¹²²
 Ik hett ken Föt un löpt,
 Ik hett ken Uren un kann doch hören.
 Wat is dat?
 Dat is de Häs, de schlöpt un hett de Dgen up, den sin Föt nennt de Jäger Köp¹²³ un de Uren nennt he Köpkel.¹²⁴

8. Ik läwt nich in't Wäter,
 Un nich in de Luft,
 Un nich up de Jird,
 Wat 's dat för'n Diirb?¹²⁵
 Dat's de Mullwurm,¹²⁶ de läwt unner de Jird.

Wegenleber.

Schloap, Rinting,¹²⁷ schloap,
 Doa buten¹²⁸ steit een Schoap,
 Dat kurret nich un müret nich,
 Dat moakt oof goar keen bds Gesicht.

Ba, ba, beikin,
 Koak min Rinting Eikng,¹²⁹
 Leg doa ofen¹³⁰ Botter an,
 Dat min Rinting äten kann.

Schloap, Rinting, schloap,
 Dien Fatter höt¹³¹ de Schoap,
 Dien Mutter sitt in'n Rosengoarn,¹³²
 Hett de bunte Koh voloarn.

122 schlöft. 123 Laufe. 124 Köffel. 125 Thier. 126 Maulwurf. 127 Knöchel. 128 draußen. 129 Eisen. 130 auch. 131 Häut. 132 Rosengarten.

De Preefter un de Köster.

In een Döry sind een paar Deef, de will'n 'n Preefter Wallndt un 'n fetten Hoamel sieh'n. Nu goan se ens Nachts hen, un de een fall den Hoamel sieh'n un de een fall de Wallndt sieh'n, un denn will'n se sich up'n Kirchhof treffen, un sich dat deelen.¹³³ De Köster äwa,¹³⁴ de in dat Döry is, de is so grugelich¹³⁵ un woahnt nich wiet von 'n Kirchhof af. Nu seggt he immer to den Preefter: et spökt det Nachts up'n Kirchhof. De Preefter weddersprecht em det äwa, un seggt de Köster to em: wenn't nu wedder spöken deer,¹³⁶ denn woll he em moal hoalen un wenn't mirren¹³⁷ in de Nacht wia.¹³⁸ Als nu de Deef mit de Wallndt koamen deer, doa set he sich hen un deelt de Ndt, nu tellt¹³⁹ he immer un seggt immer: Dat sind mien un dat sind dien. De mit 'n Hoamel is äwa noch nich doa. De Köster hört dat ruffeln un glöwt, dat wia de Spökt,¹⁴⁰ dat de Knooken¹⁴¹ tellt. Nu löpt he noa 'n Preefter un will den hoalen; de kriecht äwa oof Angst un will nich mit. Doa nimmt em de Köster up'n Buckel un bröcht¹⁴² em hen. Nu glöwt de Schigbouf, dat sien Koameroad mit 'n fetten Hoamel kümmt, un röpt em to: Na heft du 'n? denn kumm her, denn will'n wi 'n 'n Hals afschniden. Doa niimt mien Preefter Riitut, un denkt, et fall up em losgoan, de Köster löpt hinner em an un seggt nu immer: Sehn Se woll, Herr Preefter, dat ick recht heff?¹⁴³ wian¹⁴⁴ wi nich wechloap'n, denn haar't¹⁴⁵ uns 'n Kopp kost.

133 theilen. 134 aber. 135 b. i. furchtsam. 136 thäte. 137 mittlen. 138 wäre. 139 jählt. 140 Spul. 141 Knochen. 142 trägt. 143 habe. 144 wären. 145 hätte es.